

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านใหม่พัฒนา ตำบล
ดอนไฟ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้กำหนดการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ การมี
ส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาป่าชุมชน และเพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยต่าง ๆ
ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชน รวมถึงการศึกษาปัญหา อุปสรรค
และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการพัฒนาป่าชุมชน โดยได้พยายามศึกษาและค้นคว้า แสวงหาเอกสาร
ข้อมูลจากหลายๆ ด้าน มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

- 3.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล
- 3.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้สำหรับการศึกษาค้นคว้านี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ประชาชนใน
หมู่บ้านใหม่พัฒนา ตำบลดอนไฟ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง และแหล่งข้อมูลที่ได้มาจากบุคคลใน
พื้นที่ ในที่นี้หมายถึง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 8 บ้านดอนไฟ ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชนในพื้นที่
หมู่บ้าน รวมถึงการพาไปรู้จักกับคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นคณะกรรมการ
ป่าชุมชนด้วย จึงทำให้ง่ายต่อการดำเนินการเก็บข้อมูล จากการสอบถามคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อ
หาข้อมูลพื้นฐานชุมชน สภาพแวดล้อมโดยทั่วไป วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี
รวมถึงพิธีกรรมต่างๆ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัยต่อไป

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากแหล่งข้อมูล ได้มาจากการ
รวบรวมเอกสาร สิ่งพิมพ์และรายงานการศึกษาต่างๆ เกี่ยวกับป่าชุมชน แหล่งข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่
สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลำปาง สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 3
ลำปาง ศูนย์ศึกษาและพัฒนาวนศาสตร์ชุมชนที่ 14 (ลำปาง) สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัย

3.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด จำนวน 161 คน ซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนที่สามารถให้ข้อมูลได้ ซึ่งเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านใหม่พัฒนา หมู่ 8 ตำบลคอนไฟ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง เนื่องจากบ้านใหม่พัฒนา เป็นหมู่บ้านขนาดกลางและมีจำนวนประชากรไม่มากนัก

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดเนื้อหาและตัวชี้วัด โดยศึกษาค้นคว้าจากหลักการ แนวความคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นำเนื้อหาและตัวชี้วัดที่ได้มาประยุกต์เป็นข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานการวิจัย โดยศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจากงานวรรณกรรม ตำราและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา แล้วนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขด้านเนื้อหาให้ตรงตามวัตถุประสงค์ สมมติฐาน และกรอบความคิดในการวิจัยมากขึ้น พร้อมปรับปรุงแก้ไขด้านภาษาที่ใช้เข้าใจได้ง่ายเหมาะกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา
4. นำเครื่องมือไปทดลอง (Try-out) กับประชาชนบ้านก้อม ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 20 คน และสังเกตการณ์พูดคุย ซักถามประเด็นปัญหา ข้อสงสัยของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในแต่ละข้อคำถามที่แต่ละท่านมีความเข้าใจและสื่อความหมายของเครื่องมือได้ไม่ตรงกัน แล้วนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขด้านภาษาให้เข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น เพื่อให้สื่อความหมายได้เข้าใจชัดเจนตรงกัน และได้ข้อมูลที่แท้จริงมากที่สุด
5. นำเครื่องมือที่ผ่านการทดลองใช้ไปทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาป่าชุมชน แบบครอนบัก (Cronbach's Alpha procedure) เพื่อหาความคงเส้นคงวาในการวัด ซึ่งผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ของแบบสัมภาษณ์การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชน เท่ากับ 0.926 ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.7 - 1 จึงทำให้แบบสัมภาษณ์ในส่วน of ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาป่าชุมชนมีความน่าเชื่อถือได้

6.เดินทางเข้าประสานงานกับผู้ใหญ่บ้าน เพื่อขอความร่วมมือประชาสัมพันธ์ ทางเสียงตามสาย เพื่อให้ชาวบ้านได้ทราบว่าจะมีนักศึกษาเข้ามาสัมภาษณ์ในหมู่บ้าน ในช่วงระยะเวลาการดำเนินงาน พร้อมทั้งเมื่อมีการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้านก็จะมีการแนะนำตัวนักศึกษา เพื่อให้สะดวกต่อการเข้าเก็บข้อมูลอีกด้วย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็น แบบสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งเป็นแบบปลายปิด (Close - ended question) และคำถามปลายเปิด(Open - ended question) โดยแบ่งออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอาชีพหลักและอาชีพรอง

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมซึ่งประกอบด้วยรายได้จากการประกอบอาชีพหลักและอาชีพรอง การมีรายได้จากป่าชุมชน การได้รับประโยชน์จากป่าชุมชน ตำแหน่งหรือหน้าที่ในการจัดการป่าชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับป่าชุมชน การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้เกี่ยวกับเรื่องป่าชุมชน ความต้องการให้เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ สนับสนุนการดำเนินงานในการพัฒนาป่าชุมชน

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ความรู้เกี่ยวกับป่าชุมชนจำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับทัศนคติต่อการพัฒนาป่าชุมชน จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 5 แบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชน จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 6 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาป่าชุมชน

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ได้ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลทุกภูมิภาคเกี่ยวกับประชาชน บ้านใหม่พัฒนา ตำบลคอนไฟ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง จากผู้ใหญ่บ้าน บ้านใหม่พัฒนา สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลำปาง สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 3 (ลำปาง) และศูนย์ศึกษาและพัฒนาวนศาสตร์ชุมชนที่ 14 (ลำปาง)

ขั้นตอนที่ 2 เก็บข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยและทีมงานสัมภาษณ์ จำนวน 3 คน โดยได้ชี้แจงแนะนำให้เข้าใจในการเก็บข้อมูลโดยการใช้แบบสัมภาษณ์ดังกล่าว

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

1.1 เพศ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพรอง การมีรายได้จากป่าชุมชน การได้รับประโยชน์จากป่าชุมชน ตำแหน่งหรือหน้าที่ในการจัดการป่าชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับป่าชุมชน การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้เกี่ยวกับเรื่องป่าชุมชน ความต้องการให้หน่วยงานราชการ สนับสนุนการดำเนินงานในการพัฒนาป่าชุมชน ใช้สถิติคำนวณค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน รายได้จากการประกอบอาชีพหลักและอาชีพรอง ความรู้เกี่ยวกับป่าชุมชนทัศนคติต่อการพัฒนาป่าชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชน ใช้สถิติคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน อาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้ รายได้จากป่าชุมชน การได้รับประโยชน์จากป่าชุมชน ตำแหน่งหรือหน้าที่ในการจัดการป่าชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับป่าชุมชน การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ความต้องการหน่วยงานราชการสนับสนุน ความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับป่าชุมชน ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาป่าชุมชน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สูตรที่ใช้ทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

$$r_{xy} = \frac{n \sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[n \sum x^2 - (\sum x)^2][n \sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

r_{xy} = สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

x = คะแนนหรือข้อมูลตัวแปรอิสระ

y = คะแนนหรือข้อมูลตัวแปรตาม

เกณฑ์วัดระดับสหสัมพันธ์ (อ้างอิงโดย บุญผา, ม.ป.ป. : 148) สามารถแบ่งการวัดระดับความสัมพันธ์ดังนี้

ค่าของ r_{xy}	แสดงว่า
+ 0.7 ขึ้นไป	ความสัมพันธ์ในทางบวกและสูงมาก
+ 0.50-0.69	ความสัมพันธ์ในทางบวกและมากพอสมควร
+ 0.30-0.49	ความสัมพันธ์ในทางบวกและปานกลาง
+ 0.10-0.29	ความสัมพันธ์ในทางบวกและต่ำ
+ 0.01-0.09	ความสัมพันธ์ในทางบวกและแทบไม่มีความสัมพันธ์กันเลย
0.00	ไม่มีความสัมพันธ์เลย
- 0.01-0.09	ความสัมพันธ์ในทางลบและแทบไม่มีความสัมพันธ์กันเลย
- 0.10-0.29	ความสัมพันธ์ในทางลบและต่ำ
- 0.30-0.49	ความสัมพันธ์ในทางลบและปานกลาง
- 0.50-0.69	ความสัมพันธ์ในทางลบและมากพอสมควร
- 0.7 ขึ้นไป	ความสัมพันธ์ในทางลบและสูงมาก

โดยความสัมพันธ์ในทางลบ (-) แสดงว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

3. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจ และสังคม ความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับป่าชุมชน และทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาป่าชุมชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ซึ่งมีสมการดังต่อไปนี้

$$Y1 = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + b_6X_6 + b_7X_7 + b_8X_8 + b_9X_9 + b_{10}X_{10} + b_{11}X_{11} + b_{12}X_{12} + b_{13}X_{13} + b_{14}X_{14} + b_{15}X_{15} + b_{16}X_{16}$$

เมื่อตัวแปรตาม Y1 = การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจการพัฒนาป่าชุมชน

a = ค่าคงที่

b1...b16 = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัวแปร

ตัวแปรอิสระ X₁ = เพศ

X₂ = อายุ

- X_3 = ระดับการศึกษา
 X_4 = จำนวนสมาชิก ในครัวเรือน
 X_5 = ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน
 X_6 = อาชีพหลัก
 X_7 = อาชีพรอง
 X_8 = รายได้
 X_9 = รายได้จากป่าชุมชน
 X_{10} = การได้รับประโยชน์
 X_{11} = ตำแหน่งป่าชุมชน
 X_{12} = การได้รับข้อมูลข่าวสาร
 X_{13} = การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้
 X_{14} = ความต้องการหน่วยงานราชการสนับสนุน
 X_{15} = ความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับป่าชุมชน
 X_{16} = ทักษะคิดของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาป่าชุมชน

4. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาป่าชุมชน ใช้สถิติคำนวณค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

5. นำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ไปแปลผล สรุป และอภิปรายผล ตามลำดับ